

L6-39 · Đáp án và hướng dẫn tự kiểm

Năm bài do Cùng Học Toán tự biên soạn cho học sinh lớp 6. Chọn bài theo tiền đề, không phải lịch năm ngày bắt buộc.

Tự thử trước khi mở đáp án. Ghi riêng phần đã gọi hoặc làm mẫu; chia nhỏ khi cần. Hoạt động có đồ dùng phải được thực hiện thật mới ghi kết quả.

Chuẩn bị, cách học và lưu ý chung cho năm bài

Chuẩn bị: Giấy riêng, bút, thước thẳng, ê ke, compa và thước đo góc khi đề cần; không lấy pixel trên màn hình làm số đo cm.

Cách tổ chức: Đọc đủ dữ kiện và điều cần tìm, tự thử trước khi mở hướng dẫn. Ghi căn cứ, điều kiện và đơn vị khi có.

Cách tổ chức: Khi đề yêu cầu vẽ hoặc kẻ bảng trên giấy riêng, thực hiện ở đó; vùng viết trong phiếu dùng để ghi kết quả và cách kiểm. Có thể chia nhỏ hoạt động rồi nghỉ.

Lưu ý: Chấp nhận cách làm khác đúng điều kiện. Với hình vẽ, kiểm quan hệ đã yêu cầu, không chỉ nhìn hình có vẻ giống.

Lưu ý: Với hoạt động thực, ghi kết quả đã làm và phần được hướng dẫn. Nếu chưa thực hiện, ghi kế hoạch hoặc “chưa làm”, không điền số liệu giả thành quan sát thật.

Bài 1. Đọc độ và chọn đúng vạch thước đo góc

Mục tiêu: Chọn dãy số bắt đầu từ vạch 0 trùng với một cạnh của góc.

Ví dụ đã giải: Đặt tâm thước trùng đỉnh, đường chuẩn của thước trùng một cạnh. Đọc dãy bắt đầu bằng 0 ở cạnh ấy; một vạch có thể mang hai số, không tự chọn số lớn hơn hay nhỏ hơn.

1. Trong hình thước minh họa, đầu bên phải có hai số 0 và 180. Nếu cạnh bắt đầu hướng sang phải, em đọc dãy khởi đầu bằng số nào ở đó?

Đáp án / ghi nhận: Đọc dãy có số 0 ở đầu bên phải, không chọn dãy bắt đầu 180.

2. Một vạch có số 60 ở dãy em đã chọn từ 0, dãy kia ghi 120. Số đo góc cần đọc là bao nhiêu?

Đáp án / ghi nhận: 60° , vì dãy được chọn phải bắt đầu 0 trên cạnh chuẩn.

Bài 1 (tiếp)

3. Bạn luôn chọn số nhỏ hơn trong hai số ở một vạch để khỏi nhầm. Vì sao quy tắc đó không đúng?

Đáp án / ghi nhận: Có góc tù cần đọc số lớn hơn 90° . Phải theo dãy khởi đầu 0 đúng hướng, không theo độ lớn số được in.

4. Trước khi đọc vạch còn lại, em kiểm hai vị trí đặt thước nào?

Đáp án / ghi nhận: Tâm thước trùng đỉnh góc; vạch 0 hoặc đường chuẩn trùng đúng một cạnh góc.

Bài 2. Đo một góc bằng thước đo góc

Mục tiêu: Đo góc bằng dụng cụ và kiểm độ hợp lí theo loại góc.

Ví dụ đã giải: Khi đo góc, đặt đúng tâm và cạnh chuẩn rồi đọc vạch cạnh còn lại. Ước loại góc để tự kiểm: một góc nhìn nhọn không hợp lí nếu em đọc số tù do chọn nhầm dãy.

1. Dùng thước đo góc trên bản in để đo góc AOB trong hình; ghi số đo và loại góc. Hình cần giữ nguyên tỉ lệ hai chiều khi in.

Đáp án / ghi nhận: Góc đã dựng 75° , là góc nhọn. Khi đo thực có thể xấp xỉ $74-76^\circ$ do dụng cụ; nếu lệch nhiều, kiểm tâm và dãy số.

2. Đo góc trong hình thứ hai bằng cùng cách, rồi đối chiếu với góc vuông.

Đáp án / ghi nhận: Góc đã dựng 125° , là góc tù. Số đo thực có thể xấp xỉ $124-126^\circ$; kiểm lại nếu đọc 55° do nhầm dãy.

3. Trên giấy riêng vẽ một góc bất kì nhỏ hơn góc bẹt, đo rồi ghi số đo thực của em.

Đáp án / ghi nhận: Ghi số đo đã đo và cách đặt tâm, cạnh chuẩn. Không chép 75° hoặc 125° nếu hình tự vẽ khác.

4. Bạn đặt tâm thước lệch đỉnh nhưng hai cạnh vẫn cắt các vạch. Có nên lấy hiệu hai vạch đó làm số đo góc không?

Đáp án / ghi nhận: Không. Thước phải có tâm trùng đỉnh; khi lệch tâm, các vạch bị cắt không cho đúng số đo góc cần đo.

Bài 3. Vẽ một góc theo số đo cho trước

Mục tiêu: Vẽ góc theo số đo cho trước trên giấy riêng rồi đo lại.

Ví dụ đã giải: Để vẽ 60° , kẻ tia Ox , đặt tâm thước ở O và vạch 0 theo Ox , chấm một điểm ở vạch 60° rồi kẻ tia thứ hai qua điểm ấy. Đo lại để kiểm, không chỉ ghi con số.

1. Trên giấy riêng vẽ góc 40° . Đo lại và ghi kết quả kiểm.

Đáp án / ghi nhận: Góc đo lại cần gần 40° trong sai số dụng cụ; ghi số thực và xem lại tâm/vạch 0 nếu lệch nhiều.

2. Trên giấy riêng vẽ góc 130° . Chỉ loại góc và ghi dãy vạch đã dùng.

Đáp án / ghi nhận: Góc tù; dãy chọn khởi đầu 0 trên cạnh chuẩn và đi tới 130° . Ghi thao tác thực.

3. Dùng hai tia đối nhau tạo góc bẹt trên giấy riêng. Đo để kiểm số đo.

Đáp án / ghi nhận: Góc bẹt 180° ; hai tia chung gốc và ngược hướng trên một đường thẳng.

4. Bạn chỉ chấm điểm tại vạch cần vẽ nhưng không kẻ tia từ đỉnh qua điểm đó. Phần nào của hình góc còn thiếu?

Đáp án / ghi nhận: Còn thiếu tia cạnh thứ hai có gốc ở đỉnh. Chấm điểm không thay cho việc dựng tia.

Bài 4. So sánh số đo và kiểm loại góc

Mục tiêu: Dùng số đo để so sánh góc và đối chiếu tên loại góc.

Ví dụ đã giải: So sánh góc dựa trên số đo; độ dài phần cạnh được vẽ không quyết định góc lớn hơn. Hai hình vẽ có cạnh dài khác nhau vẫn có thể biểu diễn hai góc bằng nhau.

1. So sánh góc 35° và 80° , rồi nêu loại của từng góc.

Đáp án / ghi nhận: $35^\circ < 80^\circ$; cả hai là góc nhọn.

2. Xếp tăng các số đo $120^\circ, 90^\circ, 180^\circ, 45^\circ$ và ghi tên loại theo thứ tự.

Đáp án / ghi nhận: $45^\circ < 90^\circ < 120^\circ < 180^\circ$; nhọn, vuông, tù, bẹt.

Bài 4 (tiếp)

3. Hai góc đều 60° , một hình vẽ cạnh dài hơn. Góc nào lớn hơn? Giải thích.

Đáp án / ghi nhận: Hai góc bằng nhau vì cùng số đo 60° ; độ dài phần tia được vẽ không làm đổi số đo góc.

4. Một góc được ghi vừa là góc tù vừa có số đo 85° . Có nhất quán không?

Đáp án / ghi nhận: Không; 85° là góc nhọn. Cần đo hoặc kiểm lại tên loại hoặc số ghi.

Bài 5. Kiểm sai lệch tâm thước và đường chuẩn

Mục tiêu: Phát hiện lỗi đặt tâm, vạch 0 và hướng đọc khi đo góc.

Ví dụ đã giải: Đo đúng cần ba kiểm tra: tâm trùng đỉnh, cạnh chuẩn qua vạch 0, đọc đúng dãy và vạch của cạnh còn lại. Cách nhìn tổng thể chỉ giúp phát hiện lỗi, không thay phép đo.

1. Bạn đặt tâm đúng đỉnh nhưng đường chuẩn không trùng cạnh nào. Cần làm gì trước khi đọc số?

Đáp án / ghi nhận: Xoay thước để đường chuẩn/vạch 0 trùng một cạnh, giữ tâm ở đỉnh rồi mới đọc cạnh còn lại.

2. Góc đo nhìn tù nhưng bạn đọc 55° ; ở cùng vạch còn có 125° . Hãy nêu cách kiểm, không chỉ đổi số theo phỏng đoán.

Đáp án / ghi nhận: Kiểm cạnh bắt đầu nằm ở vạch 0 của dãy nào; nếu dãy đó ghi 125° thì đọc 125° . Đặt lại thước để xác nhận góc tù, không đổi số chỉ vì nhìn hình.

3. Khi chụp một bản vẽ bằng máy ảnh nghiêng rồi đo góc trên ảnh, em cần lưu ý điều gì?

Đáp án / ghi nhận: Ảnh nghiêng có thể làm biến dạng góc. Nên đo trên bản vẽ phẳng ban đầu hoặc hình giữ đúng tỉ lệ hai chiều.

4. Tự ghi một bảng kiểm ngắn trước khi đo lại góc đã vẽ.

Đáp án / ghi nhận: Ví dụ: tâm ở đỉnh; cạnh chuẩn ở 0; đúng dãy vạch; đọc vạch cạnh kia; đổi chiếu loại góc. Chấp nhận bảng đủ các kiểm tra chính.